

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Axun Garai Errasti

*Eskoriatza,
Gipuzkoa
(1939)*

Aurkibidea

Biografia

Aretxabaletan jaioa, ama Eskoriatzakoa zuen; aita, berriz, Aretxabaletako Galartzako Bazterralde baserrikoa. Guraso biek hika egiten zioten eta anai-arreben artean hika egin dute umetatik. Eskoriatzara ezkondu zen. [Karmele Agirregabiria](#) lagunarekin batera elkarrizketatu genuen, hitanoari buruz.

Zintak

ESK-101

- **Proiektua:** Eskoriatzan hika
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2024-03-13
- **Iraupena:** 91 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane

Pasarteak

1. Gurasoengandik jaso zuen hika

- **Erref:** ESK-101/012
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:15:59. **Bukatu:** 00:17:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Gurasoek hika egiten zioten Axuni eta anai-arreben artean halaxe egiten zuten. Bestelako senideekin eta lagunekin ere hika egin izan du. Lagun bati zuka egiten zion, hika egitea errespetu falta iruditzen zitzaiolako. Eskoriatzan kalean gutxi egiten da hika.

2. Gazteek ez dute hika norekin egin

- **Erref:** ESK-101/013
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:17:52. **Bukatu:** 00:20:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Bilobek hika ikasi nahi dutela esaten diote Axuni, baina kalean inork ez duenez egiten, gazteek ez daukate norekin praktikatu. Hala ere, mutil batzuek egiten dutela dio; neskek ez. Seme-alabei sekula ez die hika egin. Eskoriatzan badaude toka egin izan dioten gizonak ere. Pena ematen dio hika galtzeak.

3. Hikaren egoera Eskoriatzan

- **Erref:** ESK-101/014
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:20:42. **Bukatu:** 00:22:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Eskoriatzan hika ez dago galduta, baina kalean oso jende gutxi egiten du; baserrietan hobeto gorde da eta batez ere gizonezkoen artean.

4. Emakumeek hika gutxiago egiteko arrazoiak

- **Erref:** ESK-101/015
- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 00:22:27. **Bukatu:** 00:25:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Karmelek askotan entzun izan du senarrarekin hika egitea ez dela errespetuzkoa. Bestela, ez du inoiz entzun hika ez dela emakumezkoentzako moduko hizkera. Axunen kuadrillako batek ez zela errespetuzkoa esaten zuen. Emakumeek hika gutxiago egitea euskara gutxiago egitearekin lotuta egon daitekeela diote. Garai batean herriko jende inportanteak gaztelaniaz egiten zuenez, emakume askok ere gaztelaniaz egiten zuten, "dotoreagoa" zelakoan. Horrez gain, garai batean gizonek elkartzeko eta lagunartean hika aritzeko guneak zituzten (elkarteak, tabernak) eta emakumeek ez.

5. Zukatik hikara pasatzeko zailtasunak

- **Erref:** ESK-101/016
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:25:18. **Bukatu:** 00:27:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Oso zaila da erregistro-aldaketa egitea, zukatik hikara pasatzea. Karmelek AppaHi! aplikazioaren bitartez hika ikasten ari den lankide batekin hika egiteko dituen arazoen berri ematen du. Oharkabea irteten da hizkera bat edo bestea. Axuni gurasoek hika egiten zioten, aitona-amonek zuka egin arren. Ahizpari ezingo lioke zuka egin.

6. Hikak gertutasuna ematen du

- **Erref:** ESK-101/020
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:30:40. **Bukatu:** 00:33:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Hikak zukak ematen ez duen gertutasun bat ematen du. Ezezagun bati hika egitea kosta egiten da. Hika egiteko, konplizitatea behar dela uste dute.

7. Hitanoaren erabilera-arauak malgutzearen alde

- **Erref:** ESK-101/021
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:33:12. **Bukatu:** 00:34:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Hitanoaren inguruko "idatzi gabeko erabilera-arauak": senar-emazteen arten ez, seme-alabek gurasoei ez, adinekoei ez... Arauok asko murrizten dute eremua eta malgutu ezean, hika galtzeko arriskua dago.

8. Euren buruari hika

- **Erref:** ESK-101/022
- **Iraupena:** 0:03:58. **Hasi:** 00:34:01. **Bukatu:** 00:37:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Euren buruari hika egiten diote. Zalantza dute euren buruarekin ari direnean toka ala noka egingo ote duten. Zenbait adibide. Axunek dio, gaztelaniaz ikasi zuenez, batzuetan oraindik gaztelania ere etortzen zaiola burura.

9. Animaliei hika, baina erleei zuka

- **Erref:** ESK-101/023
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:37:59. **Bukatu:** 00:39:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Natura » Fauna » Etxeko animaliak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Animaliei hika egiten diete: txakur arrei toka; Axunek, berriz, etxean duen katu emeari noka. Karmelek gogoan du aitak erleei zuka egiten ziela.

10. Seme-alabei hika ez transmititzeko arrazoiak

- **Erref:** ESK-101/027
- **Iraupena:** 0:03:16. **Hasi:** 00:41:56. **Bukatu:** 00:45:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Berak gurasoengandik hika jaso arren, Axunek ez die seme-alabei transmititu, baina ez daki ziur zergatik. Senarrak ez zuen hika egiten eta, kalean ere ez zenez egiten, hori izango zela arrazoa uste du. Karmeleren kasuan, senarrarekin hika egiten du, baina, alabak jaio zirenean, haiei zuka egiten hasi ziren eta, nahiz eta koskortutakoan hika hasi, gerora kosta egiten dela ohiturak aldatzea dio. Hala ere, euren seme-alabek hika asko entzun dutela eta egiteko gai izango liratekeela uste dute.

11. Hitanoaren fama garai batetik hona

- **Erref:** ESK-101/029
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:45:27. **Bukatu:** 00:46:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Ez dute uste gaur egun hitanoaren inguruko aurreiritzirik dagoenik. Besterik gabe ez da egiten edo dakienak ez dauka norekin egin. Garai batean zuka egitea hika egitea baino dotoreagotzat jotzen zen eta are gehiago gaztelaniaz egitea.

12. "Hi" gaztelaniazko "tú"ren pareko?

- **Erref:** ESK-101/030
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:46:23. **Bukatu:** 00:47:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak

Laburpena:

Axunek aipatzen du hitanoa gaztelaniazko "tu"ren parekoa ote den, baina

Karmeleri ez zaio hala iruditzen, ez direla konparagarriak uste du. Euskarazko eta gaztelaniazko tratamenduak.

13. Irakasle eta abadeei berorika; anekdotak

- **Erref:** ESK-101/031
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:47:58. **Bukatu:** 00:50:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Garai batean irakasleei, medikuei eta abadeei berorika egiten zitzairen. Axunek osaba abadearekin eta izeba maistrarekin gertatutako anekdotak kontatzen ditu. Izebarekin hika egiten zuen normalean, baina eskolan zuka egin zionean, izebak berorika egiteko eskatu zion.

14. Euskalkiaren lanketa ikastetxeetan

- **Erref:** ESK-101/033
- **Iraupena:** 0:06:31. **Hasi:** 00:50:52. **Bukatu:** 00:57:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Kike Amunarrizek biraoen inguruan kontatutako anekdota. Euskaraz ez dagoela biraorik esaten da, baina etxeko euskara jatorra duenak asmatzen du nola iraindu edo birao egin. Karmeleren ustez, euskarari bizitasuna emateko eta horrekin gazteen erabilera bultzatzeko, berebiziko garrantzia du euskalkia eskolan lantzeak. Bergarako Aranzadi ikastolako adibidea jartzen du: HHn eta LHn euskalkia erabiltzen dute ahozkorako eta mailetan gora egin ahala txertatzen dute euskara batua.

15. Hitanoaren egoera Bergaran; Osintxuko kasua

- **Erref:** ESK-101/034
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:57:23. **Bukatu:** 00:58:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Bergaran norekin egiten duen hika Karmelek. Osintxun hika gehiago egiten da, bai gizonezkoek eta baita emakumezkoek ere. Mutilek hika gehiago egitea kontu orokorra da.

16. Hika bultzatzeko, hikalaguna binaka

- **Erref:** ESK-101/035
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:58:33. **Bukatu:** 01:00:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Hika biziberritzeko zer egin behar ote litzatekeen. Hikalaguna jarritz gero, bikoteak egin behar lirateke, taldean ez delako hika egiten, biren artean baizik. Hau da, hikalagun bat hartu eta harekin aritu.

17. Garbigailua eta igogailua asmakizunik onenak

- **Erref:** ESK-101/039
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 01:04:02. **Bukatu:** 01:06:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

Garbigailua sekulako asmakizuna izan zen. Axunen ustez igogailua da beste asmakuntza garrantzitsu bat. Karmelek kontatzen du amaren etxean igogailua jartzeko arazoak izan zituztela, bizilagun batzuek beharrik ez zutelako ikusten. Lehenengo garbigailuak nolakoak ziren. Aurretik etxe aurreko putzuan garbitzen zituzten arropak.

18. Garai bateko emakumeen bizimodua

- **Erref:** ESK-101/040
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 01:06:59. **Bukatu:** 01:08:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Garai batean gizonezkoen lana lantegira joatea zen eta etxeko lanak emakumeek egin behar. Baserrian, gainera, kanpoko lanak ere egin behar izaten zituzten emakumeek. Gizonek siestarako aukera izaten zuten, baina emakumeek segi egin behar. Gauzak asko aldatu dira. Hala ere, gauzak atzerantz ote doazen dute sentipena.

19. Teknologiai ekarritako aldaketak

- **Erref:** ESK-101/043
- **Iraupena:** 0:04:40. **Hasi:** 01:10:46. **Bukatu:** 01:15:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Teknologia berriak eta sare sozialak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Teknologia berrien eragina. Lehen telefono-zenbakiak buruz jakiten ziren. Edozein tramite egiteko orain ordenagailuz egin behar. Askotan ordenagailuarekin ohituta egon arren, arazoak. Telefono mugikorrak baditu bere abantailak, baina gauza txarrak ere asko. Gainera, mugikorraren bitartez guztiz kontrolatuta gauzkatela dio Karmelek.

20. Inteligentzia artifizia

- **Erref:** ESK-101/046
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 01:20:54. **Bukatu:** 01:22:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Teknologia berriak eta sare sozialak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Unibertsitateetan arazoak sortzen ari omen da inteligentzia artifizia. Karmelek dio berak probatu duela eta harrigarria dela nola funtzionatzen duen.

21. Hizkera batzuen fama; oraindik ere konplexuak euskalkiarekin

- **Erref:** ESK-101/049
- **Iraupena:** 0:03:43. **Hasi:** 01:25:01. **Bukatu:** 01:28:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

<p>Goierrri aldean egiten dela hika gehiago. Bertako euskararen inguruko iritzia: oraindik ere euskara zatarraren konplexua dago. Gipuzkerak hizkera finagoaren fama. Beraiek ez dute Gipuzkoako edozein herritako euskara ulertzeko arazorik, eta alderantziz bai. Karmelek euskaltegiko zuzendaritzako bilera batean gertatutakoa kontatzen du.</p>

22. Euskalkien inguruko metafora

- **Erref:** ESK-101/051
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 01:28:57. **Bukatu:** 01:30:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Gotzon Garatek artikulu batean euskalkien inguruko metafora egiten zuela dio Karmelek: euskalkiak Amazonas oihanarekin eta Versallesen lorategiekin alderatzen zituen. Horren inguruko iritzia.

Garai Errasti, Axun | ahotsak.eus Orr.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-07-09

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com